

Bergen 24/2 – 2010

Fagutvalget for Sandviken veteranbåthavn:

Rammer for fartøyer i havnen

Bystyret i Bergen har i sak 115/02 vedtatt følgende om rammen for driften av havnen til Sandviksboder Kystkultursenter:

”Byrådet ser havnen som et viktig tiltak i både formidling og vern av fartøyer. Forutsetningen for dette er at fartøyene holder høy antikvarisk standard. Felleseenheten og havneutvalget skal derfor ha en forvaltning som gir fortrinn, til sjøs og på land, til fartøyene med den høyeste antikvariske verdi. Det forutsettes at man knytter til seg relevant antikvarisk kompetanse i fartøyspørsmål, eventuelle kostnader til dette dekkes av felleseenheten”.

Mandat

Fagutvalget er gitt mandat fra Felleseenheten ved Sandviksboder Kystkultursenter til å lage den ytre rammen for hva havnen skal være, hva havnen bør inneholde, og hvilke typer båter en skal etterstrebe å ha i havnen.

Fagutvalget er sammensatt av personer fra Riksantikvaren, Hordaland fylkeskommune seksjon for kulturminnevern og museum, Hardanger Fartøyvernssenter, og Museum Vest Norges Fiskerimuseum, og består av følgende personer:

- Erik Småland, Riksantikvaren
- Stein Ottosen, Hordaland fylkeskommune
- Åsmund Kristiansen, Hardanger Fartøyvernssenter
- Anders Haaland, Museum Vest Norges Fiskerimuseum

Daglig leder for Felleseenheten, er sekretær for utvalget.

Ytre rammer

Fagutvalget mener Sandviken veteranbåthavn må ses i sammenheng med en fremtidig utvikling av veteranskipshavnen i Vågen. Holbergkaien er allerede øremerket veteranskip, men området for veteranskip bør forlenges fra Holbergkaien og videre mot Tollboden. Det er derfor naturlig med en arbeidsdeling mellom stedene: De større fartøyene kanaliseres til vestsiden av Vågen, mens de mindre fartøyene får tilhold i Sandviken. Mindre båter som historisk hørte hjemme andre steder i Bergen enn Sandviken, plasseres også i Sandviken. Enkelte store fartøy med naturlig tilknytning til bodene i Sandviken, som jekter og jakter, hører også naturlig hjemme i havnen der. En tommelfingerregel for fordelingen av fartøyer mellom de to havnene er ca. 60 fot, men med unntak som nevnt ovenfor.

Den skisserte fordelingen av fartøyer bør være fundamentet for et fremtidig maritimt museum i Bergen med en museumshavn med ekte historiske fartøy:

En nasjonal havn for verneverdige skip.

Havnen til kystkultursenteret blir dermed i fremtiden ”avdeling Sandviken” for denne havnen. Når den nasjonale havnen er en realitet, tilpasses nåværende rammer for Sandviken veteranbåthavn til den større helheten. Fartøy som historisk hører hjemme i Sandviken bør da bli prioritert i denne havnen.

Gamle Bergen er i gang med planer for en museumshavn. Detaljene rundt denne, og hvilke fartøy museet ønsker i havnen, er ikke klare. Det er naturlig at museumshavnen til Gamle Bergen innlemmes i, og blir en del av den fremtidige nasjonale havnen for verneverdige fartøy. Det foretas da en fordeling av fartøyene mellom de to avdelingene i Sandviken, slik at det ikke oppstår overlapping eller konkurranse mellom havnene.

Ramme for Sandviken veteranbåthavn

Havnens båter vil ha ulike typer eiere:

- Båter eid av privatpersoner tilknyttet lag/organisasjon.
- Båter eid av lag/organisasjon.
- Båter eid av private uten tilknytning til lag/organisasjon. Dette vil i første rekke gjelde større båter.
- Båter eid av Museum Vest, Norges Fiskerimuseum.

Det er naturlig at Sandviken veteranbåthavn gir plass til båter som historisk har hørt til i hele Bergen, da dette er den eneste havnen i Bergen som er øremerket dette formålet. Dette vil styrke interessen for veteranbåter, og skape et miljø for å bevare dem. Samtidig bør det åpnes for båter som regelmessig besøkte havnen. F. eks. fiskebåter og jekter.

Båter som anses verneverdige, men som naturlig hører hjemme i andre områder av Hordaland, eller øvrige deler av landet, skal ikke prioriteres, så fremt de ikke inngår i kategorien nevnt ovenfor. Unntak for spesielle fartøy kan vurderes i samråd med antikvariske myndigheter.

Når det tildeles plass i havnen, må en ballansere mellom det som er ønskelig, og hva som faktisk er mulig i forhold til tilgjengelige båter. Det skal etterstrebtes å få til en ideelhavn i forhold til å vise frem bredden av historiske fartøy. Hvis det ikke finnes båter til å dekke alle ønsker for en ideelhavn, tildeles plass til andre verneverdige båter som fyller de alminnelige kriterier.

Det er godkjent utlegging av to antikvariske jernbøyer sørvest for Tangen. I disse bør det om mulig legges fartøy i tråd med det som er historisk rett: Flakeskuter og andre større båter, og båter som gjester havnen.

Inndeling av båter

Havnen inndeles i tre grupper: Store, mellomstore og mindre båter.

- Store båter er over 30 fot.
- Mellomstore er mellom 18 og 30 fot.
- Små er under 18 fot, og inkluderer robåter.

Havnen bør representere både yrkesfartøy og privatbåter innen det store mangfoldet som preget havnen i Bergen.

Fartøy i de ulike grupper

Store båter:

- Jakt og jekt
- Jakter som er ombygd og modernisert
- Mellomstore kystfraktefartøy
- Føringsbåt
- Havnetankbåt
- Brønnbåt
- Sandskøyte
- Flakeskute
- Havneslepebåt, mindre slepebåt
- Lekter med eller uten styrehus akter
- Havnebåt/oppsynsbåt for Bergen havn
- Brannbåt
- Reisendebåt/Agentbåt
- Redningsskøyte
- Fiskeskøyte
- Lystyacht
- Passasjerferge av typene som betjente Bergen havn
- Andre typer som ikke er nevnt ovenfor

Mellomstore båter:

- Snekker, overbygde
- Snekker, åpne
- Livbåt
- Kapprobåt
- Motorbåter brukt lokalt til frakt av folk mellom bodene og til båter for anker
- Lystseiler
- Plattgatter
- Fløttmannsbåt
- Åpne føringsbåter beregnet for årer
- Sjark
- Gavlabåt
- Andre typer som ikke er nevnt ovenfor

Små båter:

- Robåter av færingstype
- Robåter, type grovere arbeidsbåt
- Seiljolle
- Andre typer som ikke er nevnt ovenfor

Fordeling av antall båter i hver kategori skal etterstrebe et bredest mulig utvalg båter, der båttypene med lokal tilhørighet prioriteres foran båter som sporadisk har vært å finne i Bergen.

Byggematerialer og fremdriftstyper:

De fleste byggematerialer bør tillates, så lenge båten tilfredsstiller antikvariske kriterier:

- Tre
- Stål
- Plast
- Aluminium
- Andre materialer

Havnen skal etterstrebe å ha et representativt utvalg av båter med ulike fremdriftsmidler:

- Årer
- Seil
- Semidiesel
- Dieselmotor
- Dampmaskin
- Bensinmotor
- Andre

Egil Sunde
sekretær for Fagutvalget.